

ELŐFIZETÉSI ÁRAR:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "

Helyben hához beróva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség kérésre visszajuttatja
 vagy megőrzésére nem vállal költ.

Előzetesek és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, július 6.

Sztrájk és választói jog.

(K. Ö.) Ez a két szó úgy kerül egymás mellé, hogy a magyar szociáldemokrácia a tavasszal megfenyegette az országot, általános sztrájkot helyezve kilátásba, ha meg nem adjuk neki legfőbb politikai követelését, az általános választói jogot.

A lezajlott ipari sztrájkok és a folyamatban levő mezőgazdasági sztrájkok a szociáldemokrácia izgatásaira vezethetők vissza. E részben tehát megfelelt adott szavának. Más kérdés azonban, hogy az ország ezért a véres erőpróáért mennyiben lesz háladatos a szociáldemokrácia irányában. Mert ha ezen az uton akarja a népjogokat kivívni, akkor ugyan rossz utat választott.

Tagadhatatlan, hogy nálunk az általános választói jog behozatalának szükségességéről hangoztatott követelés nem talál süket fülekre. Mert lehetetlenségnek tartjuk, hogy a kilencszázezer szavazó által választott népképviselő, igazságosan képviselhesse a nemzet akaratát.

Elteltekve attól, hogy a választói jogosultsággal bírók 25-30 százaléka tartózkodik a szavazástól és így polgári kötelességének nem tévén eleget, vagy kényelem szeretetből, vagy terrorizmus folytán hozzá járul a nemzeti akarat megnyilatkozásának meghamisításához.

Továbbá mindenütt, ahol a nemzetnek a közügyek igazgatására közvetlen befolyás biztosítottatik, ez a befolyás fokozatosan, a népjogok fokozatos kiterjesztésével adatott meg. Gazdasági és kulturális fejlődésünk indokolja a népjogok kiterjesztését. Itt is azonban figyelemre méltó az a körülmény, hogy a választói jogban első sorban azt a népréteget kell részesítenünk, mely a nemzet fentartás szempontjából eddig kiállt az erőp óbát és a melytől a jövőben talán még nagyobb áldozatot fogunk követelni. Ez a népréteg a mezőgazdasági osztály.

Abban az értelemben vett általános választói jogról, mint az Franciaországban van, nálunk szó sem lehet. A népjogok gyakorlásának, bár azok álláspontunknál fogva feltétlenül megilletik a nemzetet, csak úgy van értelme, ha a nemzet ezekkel a jogokkal a közérdek előmozdítása tekintetében élni tud.

Kérdés, hogy a magyar nemzet áll-e a politikai érettségnek azon a fokán, a melyen a demokratikus irány legfontosabb kelleke, az általános választói jog megadásából sokszor a nemzetre háramolnak, indítják a közhatalom gyakorlóit arra, hogy a választási rendszerben találják meg a baj korrekívumait.

Hogy az általános választói jog sem mindenkor a népakarat hü kifejezője, mutatja Szászország példája is. Szászország kivétel nélkül szociáldemokrata képviselőket küldött a birodalmi gyűlésbe,

mintha Szászországban más érdek nem érvényesülhetne, mint csupán a gyármunkásoké.

Nálunk tehát csak a választói jog reformjának van helye. A reform szükséges tárgya a választói jog méltányos kiterjesztése és a választói kerületek új beosztása. A kiterjesztés a nemzet szélesebb rétegeit fogja a közhatalomban részesíteni, a választói kerületek új beosztása pedig meg fogja szüntetni azt az anomáliát, mely szerint hol egy pár száz, hol egy pár ezer választó küldött egy-egy képviselőt a törvényhozásba.

Ha a szociáldemokrácia továbbrendezi a véres sztrájkokat és ezeket összefüggésbe hozza az általános választói jog kivívásával, bizonyára csökkenni fog az az általános rokonszenv, mely ezt a kérdést kíséri.

A választói jog méltányos reformján mi tul nem mehetünk, amint hogy a külföldön is kezdik belátni, hogy az általános választói jog, mely a szavazatok numerikus összehalmozása a birtokos és művelt elem kiszorításával a nép nagy rétegeire fekteti a politikai súlypontot. Ez indítja azokat az országokat ahol az általános választói jog divik arra, hogy bizonyos korlátozásokkal akadályozzák meg egy új rendi osztály kialakulását és elhaltalmosodását. Ezek között a korlátozások között helyet foglal a cenzus, az angolháztartási választási rendszer, a belga plural választási rendszer, a közvetett

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A bihari banderium a várnai csatában.

Írta és felolvasta a biharm. tört. és régészeti egyet. közgyűlésén **Lakos Lajos.**

Mint köztudomásu, hazánk nem csupán a régi előző századokban, de még a XVIII századokban is állandó és szervezett hadseregekkel nem rendelkezvén, háborubani emberanyag szükségletét a véres kardnak az országban körülhordozásával, majd toborzás, vagy kényszer útján szerezte be.

Volt a hadi szükséglet fedezésének még egy negyedik módja is, mely abban nyilvánult, hogy egyes kiváló jeles emberek, mint p. o. magasabb tisztségeket viselő katonák, kiváló szolgálataik jutalmául az egyes uralkodóktól nagyobb javakat, terjedelmes birtokokkal várakat kaptak; szinténigy, mivel ez időben az ország politikai és diplomáciai vezetése, nemkülönben a háboruk irányítása is jórészt a főpapság kezében volt összpontosítva, a klérus eme rendkívüli fontos hivatásánál fogva döntő szerepet játszván, részben hogy feladatuknak megfelelőhessenek, részben pedig hogy anyagi függetlenségüket és tekintélyüket minden irányban biztosíthassák — az uralkodóktól az egyes püspökök-hasonlólag megfelelő donációkat kaptak.

Ugy az egyes várkapitányok, illetve vezérek, mint a püspökök is, ezen királyi kegyekkel szemben kötelezve voltak háboru esetén

egy bizonyos számú katonaságot állítani s annak élén saját zászlójuk alatt az ellenség ellen vonulni.

Az ily vezéreket és főpapokat zászlósuraknak, katonáit pedig a zászlóról banderiumnak nevezték.

Egyilyen banderiuma volt Dominis János váradai püspöknek is.

Korunkban, természetes dolog, hogy a felebaráti és békeszeretet hirdető egy-egy szelid-lelkületű, gyöngéd és finom érzékű püspököt, egy tajtékzó és száguldó szilaj paripán nyeregben ülve, kezében az olajág helyett élesre fent szablyával és a megváltó keresztjével, az embertelen gyilkosságra s borzasztó vérfürdő készítésére hivatott és kötelezett vad katonák előtt, a halált osztogató ellenség ellen buzdítólag rohanni — valóban még csak képzeletnek is kissé furcsa volna.

Pedig hát régente ez így volt.

Akkor azonban más volt a kor és más volt annak szelleme, valamint viszonyai is.

Ami a szellemet illeti, mivel ezen kor kulturája, lelkületének pallérozása, nemesebb érzéke, finomabb izlése s így következképpen aethetikája is még csak ekkor kezdett csirájában megfogamzani — az emberek és természetere maga nyers mivoltában minden téren egész bárdolatlanul és csiszolatlanul nyilatkozott meg.

Ehez járult még azon körülmény is, hogy ez időben a főpapok a jurisdictió gyakorlásával is meg lévén bizva, ilyeteni funkcióik közepett

a különböző büntetésnek, mint tömlöcztetés, testifenyíték és a halálos ítéletek meghozatala, őket egy nagy energiához, a kérlelhetlen szigor, sőt vérontatáshoz is fokozatosan hozzászoktatván, katonáiknak hákoruba vezetése sem természetükkel, sem lelkiivilági érzékükkel, sem pedig az általános jóizléssel diszharmonióban nem állván — a háboruba vonulással kapcsolatos vérontás, nem csupán részükről, de az állam sőt a nagy társadalom részéről is egy egész természetes, hivatás és kötelességszerű dolognak tekintett.

Ezóta azonban nagyot fordult a világ kezeke.

A kulturának a XV században mégcsak jelentkező emberioja az idők folyamán gradatív kibontakozván, századról századra mindinkább megerősödve — ma már mondhatnók, mint egy teljesen kifejlődött egész áll előttünk.

Hogy ezen ilyeteni teljes kifejlődés minden téren mily óriási átalakulásokat intézett elő és hogy az mennyire más ellentétes irányba terelte az emberek gondolkodási módját, mennyire megváltoztatta azok természetét s magukat régi intézményeinket is mennyire elsöpörte s azok helyett mily újakat létesített — ezt csak néhány rövid példával is eléggé igazolhatjuk.

Igy jelesül:

a kultiváltlanság helyét elfoglalta a civilizáció és kultúra; az emberek nyers természetét felváltotta a finomabb és nemesebb érzék; a rideg és fegyelméletlen gondolkodási módot pe-

választási rendszer, a porosz adófizetési arányon alapuló választási rendszer s az arányos választási rendszer.

Nálunk a választói jog kiterjesztésének korrekívumai lesznek a választó körületek új beosztása és a községenként való választási rendszer, amely idővel, ha az írni-olvasni nem tudók száma kevesbedni fog, titkos szavazással lesz egybe-kötve.

A politikai válság.

Ugy látszik, még sem lesz a nyáron teljes stagnálás a válság dolgában. Fejérváry kormányával nem képes kivetelni a válságból — ez már bizonyos. Félő, hogy a tervezett vagy legalább hirtelt erőszak még jobban összebonyolítja a helyzetet. Ezért aztán már-már megérlelődött az a gondolat, hogy *újabb béke-tési kísérletet* tegyenek. A legújabb terv ugyanis az, hogy az átmeneti miniszterium helyébe *a többségből vett átmeneti miniszterium* lépjen.

Fejérváryhoz közelálló körből azt írják, hogy Fejérváry legközelebb *Ischbe* fog menni és azt az előterjesztést fogja tenni a királynak, hogy hazajövet után újból megkínálhassa a többséget a kormányalakítással.

Fejérváry ezt a többségből vett, illetőleg veendő kormányt nem képzeli véglegesnek, hanem egyszerűen a saját kabinetje folytatásának, melynek nem volna más célja, mint az ügyek alkotmányos tovább vitele és a korona és a nemzet közötti megegyezés előkészítése.

A korona és a többség könnyebben fogják egymást megérteni, ha a korona ideiglenes tanácsadói is a többségből kerülnek ki.

A többségnek azonban az ideiglenes kormány átvétele előtt arra kellene vállalkoznia, hogy megszünteti az ex-lexet vagy indennitás megadása vagy a költségvetés megszavazása útján, hogy a kvótát parlamentáris módon megállapítja és módot nyújt a kereskedelmi szer-

ződések szabályszerű megállapítására és megkötésére.

Míg ezek a dolgok folyamatban volnának, folynának a tárgyalások a katonai engedmények iránt, melyeket törvénybe foglalnának és az ujonczmegajánlási törvényvel egyidejűleg alkotmányosan a Házban letárgyalnának és törvénybe iktatnának.

Ezzel a válság visszaterelődne abba a mederbe, melyben akkor volt, mikor a Darányi-kabinet alakításáról volt szó. A terv akkor dugába dőlt, a szabadelvűpárt miatt, mert ez nem akart határozottan nyilatkozni az indennitás megadása tárgyában.

Kormánybiztosok.

Mialatt Fejérváry az újabb kísérleten, vagyis az ideiglenes és átmeneti parlamentáris kormány megalakításán töri a fejét, *Kristóffy* József miniszter társa igyekszik gondoskodni az esetleges erőszak alkalmazásáról. A legszenzációsabb hír, mely ebben a tekintetben ma szárnyra kapott, hogy *Kristóffy* az olyan vármegyékben, melyekben a főispánok nem akarnak segédkezet nyújtani a kormánynak *a budapesti államrendőrség tanácsosait és kapitányait akarja kormánybiztosokul kiküldeni*. Szóval a budapesti rendőrség tisztviselőire várna az a szerep, melyet a Bach-korszak alatt a csehek játszottak Magyarországon.

Mennyit érnek törvényjogaink?

Kossuth Ferencz cikket ír arról a kérdéssel, mennyit érnek törvényjogaink? Az érdekes közleményben, melynek végén konstataálja a függetlenségi párt elnöke, hogy a válság most már a nemzet és a korona erőpróbájává válik, többek között a következőket írja:

Nincs semmi kilátás arra, hogy megváltozzék legfelsőbb helyen az az elhatározás, hogy a hadsereghez nyulni nem szabad.

Valamikor a hadsereget az uralkodó tartotta, ő fizette, az övé volt; most már régóta a nemzet tartja és mégis sajátjának tekinti az uralkodó.

De nem csak ez a felfogás állja útját a magyar nemzet kívánsága teljesítésének, hanem

az, hogy a hadsereg képezi az összmonarchia külső képét és belső lényegét.

Az összmonarchia eszméjéről nem mondtak le soha egy percig sem a bécsi Burgban, sok körülmény bizonyítja ezt, csak hogy e tény nem pattant ki, mert a nemzet közszelleme hosszú időre elaludván, nem volt arra szükségük, hogy ezt bevallják vagy kimutassák.

A 67-es törvények jogvédő részének értéktelenségére számtalanszor rámutatott a függetlenségi eszme megtestesítője, a mi Mesterünk, kinek szelleme köztünk él és megvalósítja azt a mondást, hogy halála után többen fogják meghallani az ő szavát, mint életében hallották.

A nemzet próbára tette jogának valódiságát; próbára tette törvényeinek értékét, látni akarta, hogy van-e igazi alkotmánya? vagy pedig látni akarta, ha így van, hogy az egész kormányforma, mely alatt él, nem más, mint az abszolutizmusnak egy költséges formája.

A felvetett kérdésekre szomorú választ kapott a nemzet. Joga csak annyi van, amennyit megenged az uralkodó. Törvényeinek értéke csak annyi, amennyit megenged a király. Alkotmánya csak addig van, ameddig a képviselőház többségének nincs más akarata, mint a legfelsőbb akarat.

E válaszok merednek most az ember szemébe és sötétte teszik a közel jövőt.

Reméltük és hittük, hogy az uralkodó nem fog idegenkedni attól, hogy a magyar államiság külső jele és belső kézzel foghatósága (a nemzetiségekre nézve is) kidomborodjék az állam legfontosabb szervében: a hadseregben. Reméltük és hittük, hogy az uralkodó átérzi, hogy midőn Magyarországot erősíti, saját királyi házában nemcsak legerősebb és legbiztosabb, de egyedül erős és biztos támaszát erősíti meg,

Azonban csalódtunk és velünk együtt az egész nemzet csalódtott és most világosan látjuk, hogy jogainknak, törvényeinknek, alkotmányunknak csak akkor adhatunk belső tartalmat, ha van erőnk.

Az egész kérdés tehát erőkérdéssé vált, erőpróba a nemzet és korona közt.

Ide juttatta a nemzetet és a koronát a rossz tanácsadók mérhetlen meggondolatlansága!

dig elűzte az aesthetika iránti fogékonyság. De ép így vagyunk intézményeink és a főbb szakbeli hivatásokkal is.

Mert p. o. a régi szervezeten hadi csapatok helyett ma már rendszeres és hivatásos hadseregünk van, melynek vezetése csak szakemberek kezeire van bízva s az előző századokban ezek felállítására és vezetésére is utalt főpapok, illeténi kötelezettségeik alól feloldva, ma már kizárólag voltaképeni hivatásuk és feladatuk gyakorlására vannak designálva.

Ily metamorfozis után lettek azután a szilaj paripákon száguldó, harcziás természetű püspökökből idővel tényleg Istennek jámbor és szelidlelkűtű szolgálói, a felebaráti szeretet valódi apostolai, a nélkülözés és nyomor enyhítői, a keserűség könnyűnek letörölői; a szép, nemes és üdvös dolgok, mint a tudomány, művészet és irodalom pártolói, a népművelődés hatalmas támaszai, végezetül pedig a haza sokkal oszloposabb tagjai, mint milyenek elődeik a régi századokban voltak.

Nem pattannak tehát ma már többé szilajon száguldó paripákra; nem villogtatják féltelmetesen halálösztogató szabalyaikat és nem is lelkesítik már öldöklés és vérfürdők készítésére katonáikat, hanem ezek helyett mint az Ur felkent alázatos szolgálói, egész csendben és szerényen hűvek lelki boldogsága és a haza jólétének előmozdításán fáradozva — magasztos feladatukat békésen igyekeznek betölteni.

És ennek dacára műveltségi tultengésben szenvedő korunkban, a multtal szakítók részéről

nem egyszer hangzik fel a jámbor ohaj, hogy mivel a főpapságnak a katonaság kiállítására való kötelezettsége már megszűnt, javai vétesenek vissza s csatoltassanak az állami javakhoz.

Bámulatos dolog!

A művelt XX században, midőn már azt véljük, hogy a szellemi fejlettség csúcspontját elérte s így a gondolkozási mód már egy szabatos mederbe terelve helyes irányt is tud választani — ép most kezdenek ily hurokat pengetni.

Ez valóban egy oly nagymérvű decadensre mutat, mely állítólagos műveltségünkben következtethető helyes mérlegelési képességet arcul ütve, a körültekintés és jövőbelátás hiányait, illetve szűk határait tárja elének.

Mert nézzünk csak kissé szerte. Ha országunk állapotát vizsgáljuk, úgy bármily fájdalmasan kell is konstatálnunk, de nem titkolhatjuk el azon körülményt, hogy noha a közművelődés, közgazdaság ipar és kereskedelmi terén nagy előhaladást tudunk is felmutatni, mindezek dacára magának az országnak anyagi helyzete felette súlyos, sőt talán nem túlzunk ha azt mondjuk, hogy zilált olyannyira, hogy az állam kormányzat nem egyszer minden rendelkezésére álló segéd források igénybe vételére, sőt gyakran kivételes beveteli torrások előteremtésére is kénytelenül érezi magát.

Ilyen kivételes beveteli források tekinthetjük mi a terjedelmes kincstári inmoilióknak utóbbi évtizedekben gyakran előforduló áruba bocsajítását, melyekből befolyó összegek az ál-

lampénztárba beutaltatván, azok valamely momentáni szükséglet fedezésére fordítatnak.

Az eladás tehát megtörtént és az állam kincstár egy terjedelmesebb birtokkal szegényebb lett; a vételárból lett légyen az bármily üdvös helyre is fordítva, annak az ország lakosai közvetlen a legkisebb hasznát nem látják és nem érzik, mert elnyelte azt mindig szükségben szenvedő tehetetlen állampénztár, a soha ki nem elégíthető molloch.

Ha tehát a papi javak, a sie volo sic jubeo alapján confistálhatnának, ugyanazon szomorú sors várna rájuk, mint milyen az előbb jelzett kincstári javaknak osztályul jutott t. i. hogy idővel eladásra kerülneek, a befolyandó vételárt az újabbnál újabb ágyak és a gyilkosnál gyilkosabb pokoli masinák nyelnék el anélkül hogy magának az országnak, vagy pedig a nép súlyos terhein bármikép is segítve lenne.

Ezen esetben azonban a főpapság anyagi eszközök nélkül maradván, az állam és annak népe érdekében oly interziv működést sem fejthetne ki, mint melyet ezidőszertint kifejt.

Elesnek ugyanis sok templom és iskola emelése, el sok csekélyebb javadalmazásu lelkész és tanító segélyezése, a humánus és jótékony intézmények bőkezű felkarolása, a tudomány, művészet és irodalom hathatós támogatása — no meg végül az ezerek és ezerekre menő elagott, keresetképtelenné vált éhező szegények könnyűnek felszárítása.

Igen, mert főpapjaink a 400 főből álló banderium fentartására régente kapott do-

Városi közügyek.

A közigazgatási bizottság ülése.

Nagy-Várad város közigazgatási bizottsága tegnap, csütörtökön délután tartotta rendes havi ülését.

A szokott egyhangu, csendes mederben folyt a tanácskozás s alig egy óráig tartott a gyűlés.

Beöthy László főispán elnöklete alatt jelen voltak: Rimler Károly polgármester, Bordé Ferencz főjegyző, Dus László főügyész, Vasady Lajos kir. tanfelügyelő, Pful Agoston pénzügyigazgató helyettes, dr. Virág Béla kir. ügyész, May Sándor kir. főmérnök, dr. Grámm Károly árvaszéki hely. elnök, Hlatky Endre, Mezey Mihály, dr. Konrád Márk, Mihely Adolf.

A polgármester havi jelentése.

Bordé Ferencz főjegyző felolvasta a polgármester havi jelentését, amelyből közöljük a következő érdekesebb adatokat:

A közegészségügyi állapot június hónapban — mely czuttal öt heti időre szál — a május havihoz viszonyítva, kedvezőtlenebb volt, mert úgy a halálozások, mint a fertőző betegségek száma emelkedett. Míg ugyanis május hónapban a halálozások száma 114 volt, addig júniusban 176 egyén halt el, vagyis 62-vel több. Nagyban befolyásolja a kedvezőtlen alakulást, hogy legkivált a kórházakban idegen illetőségeknek halnak el. — A heveny fertőző betegségek közül a vörhely apadt, míg a roncsoló toroklob emelkedett. Vörheny betegülés volt 11, két halálozással; roncsoló toroklob 24 esetben, 4 halálozással, kanyaró 52 esetben, 2 halálozással. — Június hónapban született 149 gyermek, 73 fiu, 76 leány.

Meghalt összesen 176 egyén, közte 41 idegen, 88 fiu, 88 nő. Így általában 27 főnyi apadás mutatkozik, de az idegenek leszámításával 14 szaporúság mutatkozik. Városrészek szerint elhalt: Újvárosban 47, Olasziban 39, Váralja—Velence—Csillagvárosban 39, a kórházakban 51.

Az állategészségügyi állapot jó volt.

A közbiztonsági állapot, — leszámítva a Wolfi-erdő közelében elkövetett rablógyilkosságot, melyben mint tettesek ismét cigányok szerepeltek, — kielégítőnek mondható.

Lopás 51, súlyos testisértés 4, könnyű testi sértés 10, hatóság elleni erőszak 4, hamis pénz forgalomba hozása 4, csalás 4, okirathat-

misítás 2 és sikkasztás 4 esetben volt bejelentve.

A nyomozás 48 esetben sikeres, 36 esetben sikertelen volt. Letartóztatva volt 71 egyén, akik közül a bírósághoz átkísírtetett 23, eltolonczoltatott 48.

Kihágási feljelentést 179 esetben tettek.

A lefolyt hónapban 2 kisebb tüzeset és 3 öngyilkosság történt.

A közadók június havi bevételi eredménye kedvezőtlen, amennyiben 23535 korona 45 fillérrel kevesebb kincstári adó folyt be, mint a múlt év megfelelő időszakában.

Befolyt pedig:

kincstári adóban	13266 K 53 f.
kamatban	47 > 58 >
betegápolási pótdobban	836 > 72 >
kamatban	— > 16 >
hadmentességi díjakban	10 > — >
kamatban	— > 60 >
iparkamarai illetékben	49 > 60 >
házasági adóban	148 > 32 >
gazd. segélypénztári díjban	98 > 40 >
mely összegek a királyi adóhivatalba szállítottak át.	
Városi adóban	13187 K 23 f.
Vízdíjban	3385 > 54 >
Törvényhatósági utadobban	2254 > 45 >
kamatban	23 > 26 >

folyt be.

Június hó folyamán 37 új iparigazolvány adatott ki az I. foku iparhatóság által, iparmegszüntetés nem történt. A polgármester jelentését tudomásul vették.

A wolfi-erdői gyilkosság.

A polgármester jelentésével kapcsolatban felszólalt Mihely Adolf bizottsági tag. Egy év alatt már a második rablógyilkosság történt Nagyvárad határában, a wolfi-erdő mellett. Ez gondolkodásra adhat okot. A csendőrség ide nem fordít felügyeletet, mert a városi rendőrség hatáskörébe esik a terület. A rendőrség pedig szintén nem örökdió ezen az utrészén, mert messze esik a város belterületétől. Indítványozza, hogy irjanak át a rendőrséghez s kérjék fel, miszerint az őrséget szaporítsák s a veszélyes területre is terjeszszék ki a felügyeletet.

Elnöklő főispán teljesen igaznak tartja az indítványozó által elmondottakat. Különösen a váradi vásárok alkalmával veszélyeztetik a köz-

biztonságot ezen az országuton. Keresse meg a közigazgatási bizottság a polgármestert, hogy lépjen érintkezésbe a csendőrséggel.

Rimler Károly polgármester hozzájárul az indítványhoz. Tudvalevő dolog, hogy a rablógyilkosságok tulnyomó részét az országban a kóbor cigányok követik el; Nagyvárad határában s mindkét esetben ezek voltak a rablógyilkosok. — A törvényhatóságok törvényhozói intézkedést kértek a kóbor cigányok garázdálkodása ellen. Ugy tudja, hogy az erre vonatkozó törvényjavaslat már nagyjából készen is van s csak a zavaros politikai viszonyok miatt nem kerülhetett még a törvényhozás elé. A wolfi-erdő mellett elvonuló fegyveres helyi országút a városi rendőrség körzetébe esik, de állandó felügyeletet nem tudnak ott tartani, mivel kevés a rendőr. A területre a mezőőrök ügyelnek fel. Helyesli, hogy a csendőrséggel lépjen a város érintkezésbe, sőt tovább menő rendőri intézkedésre is hajlandó a főkapitánnyal együtt. Különösen veszélyes a város határának ez a pontja, mert közelében cigánytelep és jó buvóhelyül alkalmas erdő van.

Elnöklő főispán keresztülvihetőnek tartja, hogy a városi külterület ezen részének felügyeletét átengedje a város a csendőrségnek.

Mihely Adolf indítványát elfogadták.

Fejérváry beköszöntője.

A főjegyző ezután felolvasta b. Fejérváry Géza leiratát, melyben tudatja, hogy miniszterelnökké neveztetett ki.

A bizottság a leiratot egyetlen hang nélkül tudomásul vette.

*

A nagyvárad haladó párti izraelita hitközség az általa létesített iskola tanítóinak fizetésére 1200 korona államsegélyt kér. A közigazgatási bizottság a kérelmet pártoló véleménynyel terjeszti fel a kultuszminiszterhez.

*

Tudomásul vették a nagyvárad kir. posta-és távirat-igazgatóság értesítését, hogy Várad-Ujvárosban Nagy-Teleky-utcán új postahivatalt létesített »Nagyvárad 5.« elnevezéssel.

Apróbb adóügyek elintézése után az ülés véget ért.

miniumok jövedelmét, ma már nem a fényes és csillogó zászlóaljakra, hanem a számtalan, meg számtalan kulturális, humánus és jótékony-célú intézmények, valamint az éhező szegények felségélyezésére fordítják.

Ha tehát valaki a papi javak elvételének elveit hangoztatja, az nem ismeri országunk anyagi helyzetét, nem a papi javak jövedelmének hova történő fordítását és a mellett nem tud a jövőbe látni és a bekövetkező eseményekkel számolni.

Hagyják tehát ezen javakat továbbra is csak ott, ahol ma vannak, mert azok jobb kezekbe alig kerülhetnének valaha.

*

Ezen kis kitérés után már most vegyük fel ismét a megszakított fonalat, és térjünk át a várnai csata keletkezésére. Az 1444. esztendőben, midőn Skanderbeg, Castriota György, a crójai elűzött fejedelem, országát ismét visszafoglalta volna és egy tekintélyes török hadat megsemmisített, Murád szultán Hunyady Jánoshoz — kit az ország tulajdonképeni uralkodójának tartott, Temesvárra békeajánlatokkal követeket küldött. Ezeket azonban Hunyady Ulászló királyhoz utasította.

Szegeden volt az országgyűlés, hol is július közepén fogadta a király a nem kevesebb mint 100 tagból álló követséget s miután egy tíz évre terjedő fegyverszünetet megkötöttek, annak megtartására a király és zászlósurak az

evangeliumra, a török követség pedig a khoránra esküt tett.

Ezen hosszú fegyverszünet azonban a kereszténységnek nem tetszett és elképzelhető, hogy legkevésbé a birodalomnak, mely is tekintet nélkül a megkötött, de nálunk Magyarországon is nagy visszatetszést szült békére, önként érthető módon a kereszténység érdekeit védelmezve, Alberti Ferencz pápai admiralist, az egyesített burgundiai és olasz hajóhaddal a Hellespontushoz küldötte, ki is ott a kisázsiai török haderők előtt az utat elzárta.

Majd hamar megérkezett Alberti küldötte, ki tudtul adá, hogy ha Ulászló gyorsan Rumiába terem, a törököket könnyen megsemmisítheti; Paladogus János bizánczi császár pedig intette a királyt, hogy a töröknek ne higgyen, mert az az esküt — ha viszonyai kissé kedvezőbbben alakulnak — minden bizonnyal később ugys megsejzi; végül hír érkezett még arról is, hogy Murád az uralkodásba belefáradt s a trónt 12 éves fiának akarja átadni, ő maga pedig Magnesiába vonul vissza.

Mindazon hírek hatása alatt Ulászló és környezete a béke megkötését elhirtelenkedett dolognak tartva, azt szinte megbánta. Így tehát Cesarini pápai legatusnak, ki a törököknek Európából való kiűzését tűzte ki célul — nem nagy fáradságába került a királyt az új-bóli háboru megindítására reá bírni annyival is inkább, mert Ulászlónak a keresztény szövet-

ségesek nélkül nem is lett volna jogában a pogányokkal az ő meghallgatásuk nélkül fegyverszünetet kötni. Ezért azután a pápa a királyt a hitetlennek adott esküje alól feloldotta.

Ezen előzmények után a 1444. évi szegedi országgyűlésen a király és zászlós urak újabb esküt tettek, hogy ugyanez év szeptember elején egy nagyobb haddal a határt Orsovánál átlépik és Rumiába bevonulnak.

És a mondott időre Szegeden tényleg meg is jelentek: a király bandériumai, a bosnyák, a váradi és egi püspökök, továbbá a pápai legát banderiuma, valamint Thalloczy Ferencz horvát bán vezérlete alatt a horvátok. A többi zászlós urak távol maradtak, úgy hogy a háboruba induláskor Szegeden alig volt 10–12000 ember, kikhez azután Orsovánál Hunyady János az erdélyi, székely, magyar, és szilágyi banderiumával, mintegy 4000 lovassal csatlakozott.

Eze hadsereg trainjét több mint 1000 szekér képezte.

A váradi banderium mintegy ezer főből vonult be Szegedre. Hogy azonban elődeinkből kik keltek a végzetes utra, azt ma már megállapítani nem lehet, mert — mint tudjuk — az 1660–1692. évi török hódoltság mindent elpusztítván, így feljegyzéseink sem maradtak fenn.

Kiváló történészünk, Bunyitaytól ellenben annyit meg tudunk, hogy a kereszténység érdeké-

UJDONSÁGOK.

* **Japán tudós Nagyváradon.** Érdekes vendég időzik jelenleg Nagy-Váradon. A győzelmes japán nemzet egyik tudós fia: *Kentaburo Andó* pár napig gróf *Zichy Jenő* élesdi nagybirtokosnak volt szívesen látott vendége s megtekintette Élesd szép vidékét, továbbá a nemes gróf társaságában a mindnagyobb hírnévnek örvendő révi barlangot. Tegnap a japán tudós Nagyváradra érkezett, s pár napot tölt városunkban, mint *Ritoók Emma*, illetve a *Ritoók-család* vendége.

* **Nagy a vizpocséklás.** Az óriási vizpazarlás a nagy hőség miatt ismét bekövetkezett. A tikkadt közönség igyekszik locsolással, fürdésel enyhíteni a kiállhatatlan meleget. Szerencsére a Körözs magasabb vízállása mellett még bírja a kitűnő vízvezeték az óriási fogyasztást, de ha tovább is így tart a szárazság és hőség, kénytelen lesz a hatóság megszabott intézkedéseket életbeléptetni a vizpocséklás megállítására. Tegnapelőtt (szerdán) 24 óra alatt 4800 köbméter (4 millió 800 ezer liter) vizet használt el a közönség, amiből minden lélekre a gyermekeket is számítva mintegy 100 liter víz esik. Ily körülmények között könnyen beállhat a vízhiány, a minek a kellemetlenségeit senki sem kívánhatja. — A rendőri sajtóiroda különben a következő értesítésben figyelmezteti a közönséget a vizpocséklás elkerülésére:

A tegnapi közlemény kiegészítéseként közhírré teszem, hogy a közönség nagymérvű vizgyasztását a vízműtelep szokásos üzeme nem képes kellő mennyiségű vízzel, helyesebben víztermeléssel pótolni és ha a vizpazarlás így tart, akkor kénytelenek lesznek a vízszolgáltatást a nappal bizonyos órában megszüntetni. Hogy ez a fenyegető veszedelem be ne következék, saját érdekében jár el a közönség, ha a legnagyobb mértékben takarékoskodik a vízvezeték vizével és csupán mint italt veszi igénybe, valamint a főzéshez és mosáshoz használja; mert a vízvezetéki művezető hivatalos bejelentése szerint jelenleg oly nagymérvű a

ben háboruba vonult önteláldozó csapat szept. elején sorakozott a váradi várban zászló alá s onnan indult ki végzetes útjára.

Hogy azon an Szegedig, innen pedig Orsováig, mely utakon haladtak — erre már adataink nincsenek.

Orsovától azután Várnáig már az egész utirányról s minden egyes nap eseményeiről a legnagyobb pontossággal beszámol a jeles katonai-író, *Kupelwicser*.

Igy azt írja, hogy — miután Hunyady János az ő 4000 lovasával Orsovánál a király seregéhez csatlakozott, ezen helyet elhagyva, már az első napon Klandovát elérve, azt felperzselték s annak egész népességét felkoncolták.

Szeptember 26-án Widdin alá értek, mely mintegy 110 kilométernyi távolságra volt. Itt néhány napot töltve az elővárost felégették, de mert a várat bevenni nem tudták — tovább haladtak.

Innen először Gallipolisnak tervezték utjokat, azonban a közelgő hideg évszakra és az alig járható balkán utakra tekintettel, ezen tervüktől elállva, Várna felé vették az irányt, annyival is inkább, mert egyfelől a Duna közelsége folytán élelmi szerhez könnyebben juthattak, másfelől pedig, mert a (hadi)-hajókkal Várnánál előbb vélték egyesülhetni mint előbbi helyen.

Október 22-én, miután naponta átlag 12 kilométert s így összesen 330 kilométert tettek meg, Nikápolyig jutottak.

(Vége köv.)

vizfogyasztás, hogy locsolásra és fürdésre való vizet már nem tudnak termelni.

* **A románok ünnepe.** A gör. kath. és gör. keleti hívek ma ünneplik keresztelő szent János napját. A templomokban ünnepélyes szent miséket és prédikációkat tartanak az ünnep alkalmából.

* **Vay Péter gróf Amerikába.** New-Yorkból írják, hogy *Vay Péter* gróf pápai prelátus és protonotárius befejezte amerikai missziói körutját. A legutóbbi heteket Kanadában és Newyorkban töltötte. Sorba járta az összes magyar telepeket s megfordult olyan helyeken is, ahol csak egy-két magyar család lakik. Mindenütt misézett és prédikált. Ottovában, Montreálban, Quebecben Szidneyben és Viktóriában nemkülönbön Nova Skóciában fölolvasásokat is tartott. E fölolvasásokon megjelent az illető város és környék színe-java. Altalában *Vayt*, a merre csak járt, a legnagyobb szimpátiával és lelkesedéssel fogadták. Tiszteletére az egyházfejedelmek és megyei kormányzók estéket rendeztek, ebédeket adtak, melyeknek jelentőséget az kölcsonzött, hogy minden alkalommal szóba került Magyarország is, s így volt alkalma *Vaynak* hazánk politikai, kulturális és más viszonyait a jelenlevő idegenekkel behatóbban megismertetni. Kétségtelen, hogy *Vay* fáradozásának, lelkiismeretes buzgóságának megvan az az erkölcsi jutalma, hogy a merre csak járt, szeretetet, hitet fakasztott szivekben, ébresztgette a honszerelmet. *Vay Péter* gróf teljes négy hónapot töltött Amerikában, s tán tovább is ott maradt volna ha gyöngékedése nem kényszeríti pihenésre. Legutóbb a csikágói templomot szentelte föl s mielőtt elutazott volna, meglátogatta a klevelandi magyar egyházközségeket is. *Vay* gróf a *Luczánia* hajón Angliába utazott a honnan Naulheimba megy nyári üdülésre. Az őszszel újra visszatér Amerikába s tovább folytatja missziói körutját.

* **A Wolfi-erdő kiirtása.** Nagy-Várad város közigazgatási bizottságának tegnapi ülésén szóba kerültek a Wolfi-erdő mellett a cigányok által utóbb elkövetett rablógyilkosságok. A felszólalások kapcsán felvetették, hogy azért fordulnak elő a nagyobb bűnesetek ezen a környéken, mert ott tanyáznak a cigányok s az ut mellett levő erdőben alkalmas buvóhelyet találnak a gyilkosok. Mint értesülünk, a Wolfi-erdő nem sokáig nyújt már menedéket a gyilkosoknak. Ugyanis az erdő tulajdonosa: a nagyváradai l. szert. püspökség kiirtatja a Wolfi-erdőt s szántóföldnek alakítja át s e helyett az uradalomnak más erdőkulturára alkalmasabb pontján erdősített ugyanannyi területet. Hír szerint a miniszter már jóváhagyta az erdő kiirtását.

* **A színházi pénztárhoz nincs rendőr.** Sokszor megénekeltük már azt a túrhetetlen állapotot, amely hetenként többször előfordul a színidény alatt a Szigligeti színház nappali pénztáránál. A jegyek váltásához nagy küzdelemmel, sokszor csak ütlegek árán lehet jutni, mert a szűk helyiség nem alkalmas a nagy tolongás elkerülésére. Mivel az átalakítás nagy munkába és tetemes költségbe kerülne, azt a megoldást vették tervbe, hogy a nappali jegyváltáshoz is az előcsarnokban levő esti pénztárt nyissák meg s a rendőrség két embert állítson a pénztár mellé. *Gerő* Armin főkapitány most tett jelentést a tanácshoz, hogy a rendőrség mostani csekély létszáma mellett nem állíthat két rendőrt állandóan a színházi pénztárhoz.

* **Öngyilkosság a szőlőhegyen.** Tegnap délután a nagyváradai szőlőhegyen *Varga János* vinczellér agyonlőtte magát. A szerencsétlen ember rosszul sikertült gazdasági vállalkozásokkal elfecsérelte néhány száz koronányi megtakarított pénzét. Ezt a veszteséget sehogy sem tudta elviselni és már napok óta emlegette, hogy nem éli túl a szerencsétlenséget. A tönkrement vinczellér egy rozsdás, ócska revolverrel oltotta ki életét.

* **Debreczeni honvédek Nagyváradon.**

A debreczeni 3-ik honvédegyleget, a mely a nagyváradai 4-ik ezreddel együtt dandárgyakorlatokat fog tartani, tegnap reggel Nagyváradra érkezett. Az ezred gyalog tette meg az utat Debreczentől Nagyváradig, s úgy a legénység, mint a tisztek kitűnő kondícióban érkeztek meg. Az ezred a járvány kórház környékén táborozik. Megérkezésekor elvonult az ezredes, *Wieber* Adorján előtt. A tisztek nagy részben magán házaknál vannak elszállásolva. A dandárgyakorlatok ma veszik kezdetüket Nagyvárad határában.

* **Utazás egy passzus körül.** *Vesztán* László vízesgyáni cigány tegnapelőtt panaszt emelt a váradi rendőrségen azért, hogy *Mudura* Tógyer fuvarostól két héttel ezelőtt vásárolt lóhoz a marhalevelet még nem kapta meg és így a lovon nem adhat tul. Marhalevél előadására felhívott *Mudura* Tógyer viszont *Rostás* Sándor cigányt nevezte meg, mint olyat, akitől ő vette a lovat, de akitől marhalevelet szintén nem kapott. Ezekután *Szöke* rendőralkapitány immár előidézte *Rostás* Sándort és szigorúan felhívta, hogy a lóra szóló passzust 24 óra alatt beszoalgtassa. *Rostás* kijelentette, hogy a lovat *Rostás* Rudolf kövesdi cigánytól vette és annál meg is van a passzus, azonban ők még 5 forinttal adósok s így nem kaphatta meg tőle a fontos okiratot. Ellenben jelentette ki *Rostás*, hogy szakadjon el az élete fonala ha 24 óra alatt elő nem hozza a passzust. Tegnap be is állított *Rostás* Sándor és borzasztó meghajlás mellett átnyújtott *Szöke* alkapitánynak egy passzust, amely egy 10 hónapos szőke koczáról szól. Ujabb szigorú felhívásra rettenetes esküdözések közt távozott, hogy most már csakugyan előhozza az igazi passzust.

* **Gombamérgezés a Réten.** Tegnap délután a Szent Anna-utcán gyanus tünetek között megbetegedett özv. Orbán Károlyné és egy 14 éves leánykája. A házbeliek a betegekhez rögtön orvost hívtak. Dr. Nemes Aron tiszti orvos konstata, hogy a betegek mérges gombát ettek. A szerencsétleneket a közkórházba szállították, hol rögtön kezelés alá vették őket. A hatóság vizsgálatot indított annak a kiderítésére, hogy kitől vették a mérges gombát.

* **Katonai igazságszolgáltatás.** A katonai bíraskodásra éles világot vet a következő esemény: Néhány hónappal ezelőtt történt, hogy *Prackatitz*ban egy vendéglőben *Kirschner* hadnagy sértő megjegyzést tett egy leányra, aki diáköccse kíséretében keresztül ment az éttermen. A diák a hadnagyhoz ugrott és arcuzl ütötte. Mielőtt azonban a hadnagy, ki kardot rántott, bármit is tehetett volna, a vendégek közbeléptek s a diák nővérével hazament. Az eset kínos feltűnést keltett, a város lakossága mind a diák pártjára állott s a hadnagy barátai végül is békésen és csendben akarva elintézni az ügyet, rávették a diák atyját, egy fűszerkereskedőt, hogy küldje a fiát a hadnagyhoz és ott kölcsönös kimagyarázásokkal elintézik a dolgot. A fiu el is ment, és a hadnagy kutyakorbácsot adva a nála levő káplár kezébe, megparancsolta ennek, hogy korbácsolja meg a fiut. A káplár engedelmeskedett s a fiu belebetegedett az ütlegekbe. Az apa feljelentette a dolgot s a katonai bíróság most hozta meg ítéletét. Mint Bécsből jelentik, a bíróság a hadnagyot 14 napi, a káplárt 15 hónapi fogházra ítélte.

* **Csuffá tett lovak.** *Szabó* Lajos fuvaros nyolcz lovát néhány hónappal ezelőtt csuffá tette valaki, azzal, hogy a lovak farkát többől levágta. *Szabó* Lajos ezzel 320 korona erejéig károsodott, mert a farkatlan paripákat 40—40 korona veszteséggel volt kénytelen eladni. Az azóta folyamatban levő nyomozás tegnap váratlanul eredményre vezetett, mert a lovak farkából való szőrt megtalálták *Geberán* Péter

Kolozsvári-utcai lakásában, a kályhalyukban. Geberán, — aki régi haragosa Szabónak — kihallgatása során szörnyen erősködött, hogy négyféleszínű szörccsomók egyetlen ló farkából valók. Végre annyit mégis engedett, hogy két lófarkából való a szőr; s azt is beismerte, hogy ezt ő vágta le. A többi hatal szemből azonban továbbra is állhatatosan megmaradt tagadása mellett. A rendőrség Geberán Péter ellen az eljárást folyamatba tette.

* **Öngyilkos arató mrnkás.** Feketebátor község határában tegnap az egyik arató munkás, Pap Vaszali déli pihenő alkalmával szó nélkül eltűnt. Mikor délután ismét hozzá akartak fogni az ar táshoz, Papot nem lelték sehhol, keresni kezdték és nemsokára megtalálták a buzaföld határában levő erdő egyik fáján fölakasztva. Mire levágták, már nem volt benne élet. Pap Vaszali tegnap több társának említette, hogy megunt az életét és öngyilkossá lesz. Társai azonban azt gondolták, hogy tréfál s így nem sokat adtak rá.

* **Találtak** egy pár cipőt, átvehető a rendőrségen.

x **Dóra-crém** a legjobb pattanások szeplő, sömör és napégetés ellen *ára 1 kor.*; *Dóra-szappan 70 fillér*, készíti „**Kigyó-győszertár** Nagyvárad, Bémer-tér Telefon: 431. szám.

Pannonia étterem és télikert.

Első minőségű **Dréher-féle KORONA-SÖR**, termelőktől beszerzett **kitűnő BOROK**; továbbá izletes villás-reggeli **zóna szerint is kiszolgálva 20 fillérért.**

Tisztelettel

KARNER GYULA vendéglős.

x Felhívjuk olvasóink figyelmét **Klein Menyhért** jó hírű női divatár kereskedő cégé lapunk mai számában közölt hirdetésére.

IRODALOM.

Egy magyar filozófus.

Kozári Gyula könyvéről a »*Budapesti Hirlap*« a következő szép kritikai ismertetést írja:

A magyar filozófusoknak még mindig lassan gyarapodó táborában már régebben feltűnt munkásságával, széleskörű olvasottságával és jó tegyelmű képességével Kozári Gyula. Kozári nem modern filozófus, hanem ellenkezőleg, a modern filozófia erős, néha kiméltlen kritikus. Vallásos érzése felháborodik azon a pusztításon, melyet a 19. század bölcsellete végbevitt a metafizikán és éles elmével keresi ennek a romboló bölcséletnek persze nagyon is sűrűn mutatkozó réseit és hibáit, hogy kimutassa gyarlóságát, képtelenségét a gondolkodó emberi értelem kielégítésére és az érző szív megnyugtatóására.

Legújabb munkája, Comte, a pozitívizmus és az evolúció, három vaskos kötetben szemlét tart a 19. század összes filozófusain, tehát sokkal többet ad, mint amennyit ígér. Kezdve a pozitívizmus első formáin, áttér ennek az elvnek a legklasszikusabb fogalmazására, mely Comte Ágosttól, a mestertől ered és megvilágítja egész roppant terjedelmében a pozitívista életfelfogás hatását az összes tudományokra. Comte száműzi a spekulációt és miszticizmust, nem kutatja az örökké kideríthetetlen okokat, hanem megállapítja az emberi elme képességeinek határait és új alapon osztályozza a tudományokat. John Mill Stuart, a nagy angol tovább halad a Comte megjelölte nyomon és sokban túl is szárnyalja mesterét.

Kozári Taintet is bizonyos tekintetben Comte követőjének tartja. Herbert Spencer szintén rokon ezzel az iránynyal, legalább kiindulása-kor. Hatalmas, eredeti szelleme azonban csakhamar teljesen önállóvá teszi. A sort Wundtnak, a lipcei bölcsnek kolosszális alakja zárja be, a ki mind a négy fakultásnak nemcsak doktora, hanem elsőrendű tudósa is, megalapítója a lélektani fizika tudományának és saját, merőben új rendszerének páratlan tekintélyű hirdetője.

Kozári nagy figyelmet szentel a pozitívista bölcselkedés magyar művelőinek is; külön fejezet méltatja Böhm Károly, Pauer Imre, sőt a fiatal Pauler Ákos munkáját is. Nagyon érdekes, mint kíséri ez elv, térfoglalását a különféle tudományokban, bár általánosító hajlama néha e pontban elragadja és pozitívizmust sejtít ott is, a hol még halovány nyomai is alig fedezhetők föl.

A másik kötetben Kozári az eddigi rendszereket bírálja és félnék kísérletet tesz arra, hogy a magáét fölépítse; de nem szisztematikus kifejtéssel, nem egységes és harmónikus képen hanem csak esetről-esetre tett megjegyzések formájában. Ezekből látjuk, hogy Kozári vallásos érzésű, metafizikára hajló tudós, a ki fájdalommal látja azt a szörnyű rombolást, a mit az idők folyamán, főképp pedig a XIX. században a pozitívista szerelem a hiten végbevitt. Hogy buzgó heve néha tulságosra ragadja és közel viszi az izlés szélső határához, azt nem vesszük rossz néven a buzgó hívőtől. A harmadik kötet újra összefoglalja s új szempontokkal világítja meg a már tárgyalt filozófusok renszereit.

Kozári könyvében nagyon sok a fölösleges kérdés és az olvasottságnak nálunk bizonyára szokatlan mértékével és sok az elfogultság, mely bármi tiszteletreméltó forrásból fakad, tudományos vizsgálódásban mégis idegenül érint. Az is rosszul esik, hogy Kozári oly gyakorlatlan írói készséggel fog vastag könyvek megírásához, holott ez ma már a német filozófusoknál sem szabály többé. De mind elfogyatkozásaival együtt is rendkívül örvendetes jelenség e munka; tanujele nemzeti szellemünk és a filozófia egymáshoz való közeledésének. És nézve azt, mily soká állottak egymással ketten idegenül, majdnem ellenségesen szemben: minden ily közeledésnek van okunk örvendeni. (s. k.)

A Gyakorlati Közigazgatási Könyvtár és Döntvénytár júliusi füzetében aktuális kézikönyv közlése kezdődik. Címe: »*A tüzrendészet kezelése a közigazgatási hatóságok által.*« Írta: Nagysolymosi Szabó Ferencz, Torda-Aranyos vármegye tüzrendészeti felügyelője. A kiváló szakférfiu gonddal és szorgalommal gyűjtötte össze mindazokat a tudnivalókat, melyeket a községi elöltörásoknak, járási és központi közigazgatási tisztviselőknek tudni kell a tüzvész elleni védekezés szervezése körül.

Ennek az új füzetnek *Döntvénytári* része is gazdag és változatos. A közigazgatási tisztviselők fegyelmi eljárására vonatkozó tizenhat igen érdekes és tanulságos belügyminiszteri elvi határozat közöltetik és pedig a tanúhallgatásra, az elévülésre, az ügyészi indítvány közlésére, az előadó föladataira, a pénzbírság beszámítására, a fegyelmi büntetés és nyugdíjazás együtt alkalmazásának egymást kizárására, a fegyelmi költségek behajtására, az elkésett felelősség visszautasítására, a fokozatos felülvizsgálatra, a fegyelmi ügynek a folyamatban levő bűnügy befejezéseig való elhalasztására, a felfüggesztésre, a községi közegek elleni vizsgálat tartására vonatkozólag. Ezenkívül a belügyminiszternek a betegségélyző pénztárak utalványaira; a községi jegyző lakbérére, az új törvényhatósági tagok behívására, a pénzügyminiszternek a vételárbiztosítékának illetékmentességére, a kereskedelmi miniszternek a házi kenyérsütés ipari jellegér; az üzletvezetőnek katonáskodás esetén való állítására; az ács, kőműves és kőfaragó munkákra nézve a képesítés igazolására vonatkozó miniszteri rendeletek és a királyi Kuriának az osztatlan közös tulajdont képező községi legelőnek föl-

osztására; a papi hagyatékból származó szegényalap képviselőre vonatkozó elvi jelentőségű ítéletek foglaltatnak a füzetben, melynek fölappja egy egész sereg kérdésre közöl teletet.

A »Gyakorlati Közigazgatási Könyvtár és Döntvénytár« előfizetési ára egész évre 12 korona, félévre 6 korona, negyedévre 3 korona, egy óra 1 korona. Az előfizetési díjakat ig-czélserűbb a szerkesztő és kiadó: dr Dolencz József ügyvéd, Budapest, VIII., József körut 74. sz. címére küldeni.

Igazságszolgáltatás.

Kaland a népkonyhában. Tavaly Weisz Zsigmond kereskedősegéd vidékről elvetődött ide Nagyváradra. Pénz nélkül járkált az utcákon, valami lakatossegéddel megismerkedett, az kijelentette, hogy 80 krajczárért több éjszaka a nagynénjénél szerez neki ágyat. A lakatos a 80 kr.-t megkapta és Weisz Zsigmondot elvezette a népkonyhához este. A járást ismerte és álkulcsccsal felnyitotta az ajtót mindketten lepihentek. De az éjszaka furcsán végződött. Német Lajos hetes több éjszakán keresztül észrevette, hogy a lakatos bejár a népkonyhába. Lesbeállt tehát, a szoba sarkában meghúzódott.

A lakatos kis idő múlva felkelt az ágyból és odament a kasszához, amelyben az ebédek és éjszakázások díja van, fel akarta törni. Ebben a pillanatban előugrott Német Lajos és a lakatos is, Weiszot is kegyetlenül elverte. A zajra elősietett Pápai Lajos rendőr is, de a lakatos időközben megugrott úgy, hogy csak Weiszot lehetett letartóztatni. A tegnapi tárgyaláson Weisz kijelentette, hogy a lakatos nem ismerte, a népkonyhára teljes jóhiszeműséggel ment. Különben nem lehetett rá semmit bizonyítani. A törvényszék felmentette.

TÁVIRATOK.

Bródi Sándor állapota.

Budapest, július 6. (Saját tud. táv.) *Bródi Sándor* állapota ma délelőtt rosszabbra fordult, úgy hogy orvosai aggódni kezdtek. Délben azonban egyszerre könnyebben érezte magát és láza is csökken. A beteg még mindig halkán beszél és tejjel táplálkozik.

A mivel rendet lehet csinálni.

Budapest, július 5. (Saját tud. táv.) *Faragó Jenő*, a »Magyar Hirlap«-nak Odesszába kiküldött munkatársa ma egy orosz tábornoktól azt kérdezte, hogy lehetséges lesz-e Odesszában a rendet még helyreállítani?

A tábornok a mellette levő kancsu-kára és fegyverre mutatva mondá:

— Ezekkel igen. Sőt mondhatom, nagyon hathatósan.

A béketárgyalások.

Berlin, július 6. A Wolff-ügynökség jelenti Tokióból: A washingtoni tárgyalásra kiküldött biztosok folyó hó 8-án utaznak el. Gróf Matsura ideiglenesen átveszi a külügyminisztérium vezetését.

Az orosz forradalom.

Pétervár, július 6. A minisztertanács a czárnál jelentést tett ama tanácskozásokról, a melyeket az 1904. december 25-iki rendelet hetedik törvényes jogkorlátozásaira vonatkozólag. A jelentés szerint az balti tartományokban érvényes iskolai szabályzatot felülvizsgálat alá

veszik. A közoktatásügyi miniszter a revíziót a belügyminiszter és a lakosság részvételével eszközöli. A balti tartományok összes iskoláiban a hitoktatás a lakosság anyanyelvén történik. Keleti oroszországi lakosságnak némi könnyítéseket adnak. Több kérdést az április 30-iki ukázzal létesített külön bizottság elé terjesztenek.

Teodosia, július 6. Az itt megjelent látzó hajó, a Kuyaz Potemkin felkérte a városi képviselőtestületet, hogy tegyen látogatást a hajón. Ehhez képest a városi képviselőtestület élén a polgármesterrel, megjelent a hajó fedélzetén s lementek az admirális-kajütbe, ahol őket a hajó felett rendelkező forradalmi bizottság fogadta. A bizottság felszólította a városi képviselőtestületet, hogy 24 óra alatt szemet és szükséges élelmiszereket adjanak a hajónak, a hajó legénysége ez ideig a hajón marad. Amennyiben nem teljesítenék kérésüket, felhívják a város lakosságát, hogy hagyják el a várost, mert összelövellőzik. Majd felkérték a város polgármesterét, hívja fel a lakosságot, hogy boicsássák a hajó rendelkezésére a kért dolgokat, csatlakozzanak a forradalomhoz s követeljék, hogy Oroszország kössön békét Japánnal és hogy a zemsztvok képviselői alkotmányos gyűlésbe hívassanak. A lakosság ellátta a hajót szénrel és élelmiszerekkel.

Budapest, július 6. (Saját tud. táv.) Krieger tudvalevőleg a legfelsőbb csári parancsra hajóhadával üdözőbe vette a Potemkint. Krieger hajója azonban alig haladt egy pár mérföldet, mikor a matrózok a hajó különböző részeire a következő felírást ragasztották:

«Mi nem teszünk a Potemkin ellen semmit. Ha kényszeríteni akarnak a támadásra, akkor leöljük a tiszteket, úgy amint azt a Potemkinon tették.»

Mikor Krieger hajóján észrevették ezt a veszedelmes hangú írásokat, Krieger tengernagy rögtön intézkedett, hogy a Potemkint üdöző hajók visszaforduljanak Odessza felé.

Krieger kudarczáról a czár távirati uton szerzett tudomást. A hír hallatára a czár nagyon megijedt, majd pedig parancsot adott ki, hogy ha Potemkin és legénysége esetleg megadná magát, akkor a mairózokkal a lehető legjobban bánjanak az illetékes hatóságok. A czár azt a rendeletét azért adta ki, hogy némiképp ellensúlyozza a katonaság elégedetlenségét a rossz bánásmód miatt.

Derschatta lemondása.

Budapest, július 6. (Saját tud. táv.) Derschatta osztrák képviselő ma beadta a képviselőház elnökéhez a magyar viszonyok tanulmányozására kiküldött bizottság elnökségéről való lemondását.

Derschatta erre a lépésre azért határozta el magát, mert a legutóbbi ütésén a nagynémetek nem úgy szavaztak, a hogy neki tetszett volna.

A háboru.

London, július 6. A Daily Telegraph jelti Tokióból: A két ellenséges sereg Hielung-sengnél harmincz mértöldnyire áll szemben egymástól. A háboru kezdetével június végéig a japánok kezére összesen 54 hajó került, köztük 22 angol hajó.

Nagy bányarobbanás.

Roanoke, július 6. A nyugatvirginai Vi- viangbau történt szénbányai robbanás kilencz munkást megölt. 80-at megsebesített, ezek közül 25-öt halálosan. 30 munkás még nem került napfényre. Kevés a reménység megmentésükre

NYILTTÉR.

A „BAZÁR” kerthelyiségében KIS BÉLA

első debreczeni cigányzenekara ma
péntek, szombat és vasárnap
este

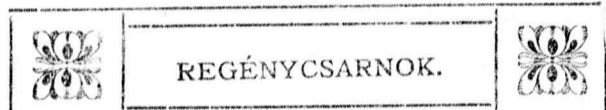
zeneestélyt

tart. **Kitünő italok és izletes ételek**

legfontosabb kiszolgálással.

Tisztelettel

SZAUER ÉS DOLGOS.

PENELOP. 83

Angol regény.

— Penelop, édesem, — törte meg a hosszú csöndet Algy — napról-napra terhesebb lesz az életünk — nemsokára már terhes a nevetésségig.

— Attól tartok, kedves Algy, hogy kevés nevetni való lesz rajta.

— Sőt ellenkezőleg, nagyon is sok! Lásd, én ma is lelkemből nevettem, mikor azok, a kik a boldogabb időben szerencsájuknek tartották, ha szóba álltam velük, most rám tekintve üdvözlés nélkül, magásra tartott fejfel mennek el mellettem. Aztán még mindig elfog a kacagás, valahányszor Chartres néniére meg a macskájára gondolok. Oh, Penelop, már azért is érdemes szegénynek lenni, hogy megtudjuk, kik az igaz barátaink. Hanem ha Chartres Harczourtra gondolok, no, akkor már csakugyan nem nevetek.

— Nem érdemli meg azt sem, hogy rá-gondolj.

— Az Isten nagyon meglátogatott bennünket. Csak legalább annyi pénzünk volna, hogy Ausztráliába mehettünk. Ott jól megfizetik az ilyen markos ficzkókat, a milyen én vagyok.

A kis darázs, ezt a szerencsétlen, lesóványodot kis jószág, mohó szemmel kísérte gazdája falatozását.

— Szegény állat, ez is éhes. Jer ide, Darázs, egyetlen igaz barátunk, nesze. Csak kenyér ugyan, kis öregem, de hálát adhatunk Istennek, hogy még legalább kenyérünk van.

Penelop szomoruan nézte, a mint Darázs ügyesen elkapkodta a neki dobott kenyérdarabokat. Azután azon tűnődött, vajjon meddig lesz még csak kenyérük is?

— Penelop szól keserűen Algy, most láttam csak, hogy egy semmivetésben felnevekedett férfi nem való semmire sem. Hiszen én csak eltűrném a nyomoruságot, de ha rád nézek, majd megszakad a szívem, annyira megváltottál.

Pénzkészletük, bár csak a legszükségesebbre szorítottak, napról-napra fogyott s Algy hiába futkosott munka után, nem birt szerezni semmit. Az egészen lesóványodott Penelop egész nap és éjjel dolgozott ugyan, de a varrótü igen kevés hasznot hajtott.

Algyt egyik csalódás után a másik érte, minden este azzal köszöntött be a rá váró halavány hugához: nincs semmi, megint elutasítottak. Végre egyik napon vígan tért haza.

— Penelop, jó hírrel jövök. Lord Vaux Londonban van, fia a legjobb cimborám volt, egyszer megmentettem a vízbefúlástól is. Ekkor megígérte nekem, hogy ha bármiben szükségét szenvedek, forduljak hozzá, öröme fog szolgálni, ha segíthet rajtam. A lord igen tekintélyes és befolyásos ember, bizonyára tud rajtam segíteni. Pen, ne busulj többé; lásd bebizonyul rajtunk is a közmondás: a hol legnagyobb a szegénység, ott van legközelebb az Isten.

Másnap reggel Algy korán kelt s jó kedvvel fütörészet öltözködés közben.

— Pen, nagyon kopott vagyok? — kérde testvérét megcsókolva. Ugy látom, a kabátom már-már alig tisztességes. Haj, bizony meglátszik rajta, hogy külvárosi boltból került rám. Te, Pen, képzeld csak, milyen jóízű nevetnének régi bajtársaim, ha látnák, hogyan lép be Chartres Algy levett kalappal, alázatosan az öreg Vauxhoz pártfogását kérni. Igazán pompás tréfája a sorsnak!

Nagyon régen volt Algynek ilyen igazi kedve. Vidáman távozott s Penelop szintén tele reménnyel nyugtalanul várta hazaértét. Mikor azonban hazatért, csak rá kellett nézni, rögtön le lehetett olvasni keserű csalódását.

— Ha száz esztendeig élnek is, még sem mennék soha többé senkihez pártfogását kérni — kiáltá szenvedélyesen.

— Éppen semmit sem tesz érte?

— Ilyen czudarul még sohasem bántak velem. Lord Vaux rám bámult, aztán ridegen azt kérdezte, mi járatlan vagyok. Még arra sem akart emlékezni, hogy valaha a nevetet hallotta Penelop, ezt a hallatlan szemtelenséget nem tudtam tovább tűrni — szó nélkül ott hagytam. Egy légváram megint összedült. De azért ne sirj, édes kis testvérem!

S átölelte hugát gyengéden megsimogatta halvány arcát — s biztatni próbálta:

— Ne csüggedjünk, édesem, majd csak kerítetek mégis valamit.

— Algy ma reggel olyan biztosra vettük sorsunk jobbra fordulását — és ime itt az eredmény. Tudom, édesem, megéheztél — s alig van már valami eledelünk.

— Oh Istenem, ha hamarosan nem segítesz rajtunk, éhen halunk, sőt kétségbeesetten Algy. Csak már valami állásba juthatnék. Penelop, becsületesemre mondom, megöl a szegény, hogy ily tétlenül kell élnem, míg te, édesem, egész nap a varróasztalnál görnyedsz.

— Algyom, soh se emészd te magad én miattam. Hisz ha ez a kis munkám nem volna, mit csinálnék egész nap?

(Folyt köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A szállító közönség figyelmébe. A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara a következő közérdekű értesítést adta ki: Tekintettel arra, hogy a vetések állása jó termést ígér, a kedvező kereskedelmi viszonyok mellett, ha a jó termés iránt táplált remények teljesülnek, az aratás befejeztével nagy gabona forgalomra s különösen jelentékeny külföldi kivitelre van kilátás; a m. kir. államvasutaknál s a többi vasutaknál is a legmesszebbmenő intézkedésekre van szükség, hogy a rendelkezésre álló teherkocsikkal a várható nagy forgalom minél simábban s lehetőleg nagyobb késedelmek beállta nélkül lebonyolítható legyen. Ezen közgazdasági szempontból szerfelett fontos cél elérhetése céljából a vasutaknak oda kell irányítani törekvésüket, hogy a gabona szállítás alatt az ezen célra szükséges kocsik mentől nagyobb számban álljanak rendelkezésünkre. Ezen cél azonban csak a szállító közönség támogatásával érhető el. Nehogy a forgalom összeroldása és vasuti kocsik hiánya miatt a szállító közönség károsodást szenvedjen, ezuton van szerencsénk az érdekelteket felhívni, hogy

tömegáruk szállítását (különösen fa, szén, mész stb. küldeményeiket) lehetőleg még a gabona szállítási idény beállta előtt eszközöljék, mivel a gabona szállítási idény alatt első sorban a gabona szállítás igényeire lesznek a vasutak tekintettel s egyéb tömegáruk részére kocsikat valószínűleg augusztus hó e'jétől október hó végéig előreláthatólag csak korlátozott mennyiségben fognak rendelkezésre bocsáthatni. Nagyvárad, 1905. június 30. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara: *Huzella Gyula*, kir. keresk. tanácsos, elnök. Dr. *Sarkadi Lajos* titkár.

Magyar kereskedelmi utazók Bulgáriában. A kereskedelmi miniszter értesítette a Gyáriparosok Országos Szövetségét, hogy a külügyminiszter közbenjárására a bulgár kormány kijelentett, hogy a kereskedelmi utazókra vonatkozó új rendszabályok hatályát a jelenlegi kereskedelmi szerződés idejére felfüggeszti és a magyar kereskedelmi utazók a korábbi rendelkezések mellett utazhatnak Bulgáriában.

A fiumei halpiacc. A fiumei halpiacc elhőitására irányuló vakmerő merényletről ad hírt a Magyar Kereskedők lapja. Arról van szó, hogy a magyar kormány az adriai nyílt tengeri halászat létesítésével foglalkozik és alighogy az előkészületeket megindította, jelentkezett egy bécsi érdekcsoport, mely azon dolgozik, hogy az ottani, a fiumei halkereskedelmet és halpiacot megbénítsa és Bécsnek elhódítsa.

Egy Novák nevű bócsi vállalkozó ugyanis sorra felkeresi a tengerparti halászközt és olyan szerződéseket igyekszik kötni, melyek szerint a halászok kötelesek lennének az összes általuk fogott halakat neki átadni. Novák pedig a magyar piac teljes mellőzésével a halakat egyenesen Bécsbe akarja szállítani. És mindezek fejében még ő kér támogatást a

magyar kormánytól, sőt kijelentette, hogy neki a kereskedelmi minisztérium a legmesszebbmenő támogatását már kilátásba helyezte.

A bécsi mérték és a magyar fake-reskedelem. Az Országos Erdészeti Egyesület egy anomáliára hivatkozva a kereskedelemügyi miniszter figyelmét. Mig ugyanis a keményfánál már rég be van vezetve a méterrendszer, addig a puhafát még mindig a régi öl, illetve láb-mérték szerint fűrészelik.

Ennek hátrányát érzik az építőmesterek is, mert a mai építészeti összes számításai már a méterrendszeren alapulnak és így folytonos átszámítás válik szükségessé. Szükséges tehát az anomália megszüntetésére oly értelmű intézkedés, hogy köteleztesse az összes kereskedők és különösen a fűrészgyár tulajdonosok hogy a puhafánál eddig használt bécsi mérték helyett a méterrendszert fogadják el.

Ártézi és műkutak furása. Ártézi és műkut furás csak külön iparigazolvány alapján gyakorolható a kereskedelmi miniszter 30.140-905. sz. alatt hozott elvi határozata szerint.

A gabonatózsde határidői.

Budapest, jul. 6.

Buza okt. — — — —	—82.
Rozs okt.-re — — — —	—84.
Tengeri július 1906. — — — —	—02.
Zab ápr. ra — — — —	—72.
Repeze aug.-ra — — — —	—90.

Értéktőzsde.

Budapest, jul. 6.

Osztárhitelrészvény — — — —	512.94
Magyar hitelrészvény — — — —	806.50

Leszámitoló bank — — — —	464.50
Rimamurányi — — — —	514.—
Oszták-m. államvasuti részvény	649.—
Közuti vasut — — — —	569.50
Városi villam s vasut — — — —	2450 —

Hivatalos árfoly amok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1905 jul. 6-án.

Magyar aranyjárdék 4% — — — —	117.30
Magyar koronajárdék 4% — — — —	97.—
Magyar koronajárdék 3 1/2% — — — —	88.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	97.25
Horváth-szlavon földtehermentesítési kötvény	98.—
Magyar nyereségy sorsjegy-kölcsön — — — —	218.—

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Butorvásárlók figyelmébe!

Olcsó

BUTOR

gyári árban, kezeség mellett háló-, ebéllő-, szalon és uriszoba berendezések, valamint egyes butor-darabok a

Magyar Műbutorgyár
Részvénytársaságnál

Nagy vradon, Fő-utca elején.

Üzletvezető: **PORJESZ HERMAN.**

Teljes lakás-, kávéház- és szálloda-berendezések műipari vállalata.

Kivánatra rajzok és költségvetések.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVYOMDA

Nagyvárad, Apáczka-utca 3. szám

Művek

folyóiratok, hírlapok, vezérlatok, gazdasági nyomtatványok, egyházi, községi és egyéb hivatalos nyomtatványok, körlevelek, levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltenek.

Levélfek, számlák, falragaszok, bál meghívók, tánczrendek, étlapok, naptárak, palaczkfeliratok, névjegyek, gyászlapok stb. a nyomdai szakba vágó nyomtatványok készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

Ajánlkozás.

Római katolikus kanonok háztartása vezetését elfogadja római katolikus leány. Ajánlatot kér. r. k. czímen a kiadó hivatalba. 1236. sz.

Világhírű

előpataki gyógyviz

Számtalan előismerő nyilatkozat, a kik ennek használata után a legjobb egészségnek örvendenek! Különösen ajánlható a következő bántalmaknál:

1. **A gyomor és belek idült hurutjainál, gyomorgörcs, gyomorégésben** a tulságos nyálka és savképződéssel járó emésztési zavarokban, gyomor- és szélzsámban, hányatoknál.

2. **Altesti vérbőségben, vérpan-gásban, aranyérben** s az ezzel járó rásztkór s kedélykór szokásos székrekedéseinél.

3. **Máj- és lépdegánatokban,** az epe kivezető csöveinek hurutos bántalmainál, sárgaságban, epekövekben, a poszgerj és váltólázakból származott lépdegánoknál.

4. **Fejlődési sápkórban** s az ezen alapuló hőszám zavaroknál, a görvélykór torpid alakjainál s különösen vérszegénység állapotoknál.

5. **A vesék és húgyhólyag hurutos bántalmainál,** a kezdődő húgykő és fővény-lerakódás eseteiben kitűnő húgy-savoldó.

6. **A méh idült tömüléseinél, dagainál, fehér folyás s rendetlen havadásnál.**

7. **A nemi részek gyengeségeiben.**

8. **Angolkórban,** egyáltalában gyermekeknél a szervezet ép és erős kifejlődését vas és méz tartalmánál fogva meglepően elősegíti, egészséges embereknek is üdítő italul szolgál, s különösen borral vegyítve a háztartásoknál általános használatban van.

Egyedüli főraktár Biharmegye részére

Maár és Szabó

fűszer-, csemege- és ásványvizek kereskedése
NAGYVÁRADON.

Egy hozzánk érkezett levél így hangzik:

Wilhelm Ferencz gyógyszerész urnak, cs. és kir. udvari szállító Neunkirchen, Alsó-Ausztria.

Piesting.

Tisztelettel felkérem, sziveskedjék 2 csomag Wilhelm-féle autiartikus és autiretumatikus vértisztító teát postautánvét mellett küldeni. Többben kik hozzám jönnek szólnak, hogy részükre is gondoskodjam ily tea beszerzéséről. Köszönetet mondok Önnek e csodaszerért, s kívánom, hogy az Isten fizesse meg ezt Önnek. Én tudom, hogy ez részemre a legjobb orvosság.

Ismételten köszönetet mondok e jó orvosságáért, mert tudom, hogy e télen 3 hónapig feküdtem, és az Ön csodahatású teája engemet kigyógyított. En szeretném ha minden beteg ember e csodahatású teát bevinné.

Teljes tisztelettel Steiner Mátyás.

Kapható Franz Wilhelm gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító nál Neunkirchen, Alsó-Ausztria, valamint nevesebb gyógyszerárakban és drogueriákban.

nyitvány mutatandó be. Drágább kamatozású kölcsönöket bélyeg és illeték-mentesen convertál.

Elfogad betétkönyvecskékre és folyó számlára:

6 hóig elhelyezett **5°-os** kamatot összeg után fizet

Előnyös feltételek mellett leszámítol váltókat

Értékpapírok, ékszerek és terményekre előleget ad. **Az igazgatóság.**

Uj sirkeritési osztály!

Grünwald Jenő

épület- és műlakatos

Nagyvárad, Uri-utca 39. (Saját ház.)

Telefon szám 484.

A

„Nagyváradai Hitelbank“

(Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

házak és földbirtokokra 10—50 év időtartamra a legolcsóbb kamatláb és a legelőnyösebb feltételek mellett

törlesztéses jelzálogkölcsönöket

nyújt,

amelyeket a legrövidebb idő alatt folyósít. Kölcsönkérő részről hiteles telekkönyvi kivonat, kataszteri birtokiv és esetleg községi becsú-bizo-

Vizvezetékek és csatornázások.

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget, miszerint 12 év óta fennálló elsőrendű épület- és műlakatosműhelyemben egy külön osztályt létesítettem

kizárólag sirkerítések

készítésére, melyben eredeti minták, a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelűekig készületben vannak, továbbá vagy 2000-féle mintarajz áll a n. é. közönség rendelkezésére, melyből tetszés szerint választhat.

Az árak tekintetében pedig a legolcsóbb vagyok.

Költségvetéseket ingyen készítik.

A n. é. közönség eddigi bizalmát megköszönve, kérem ez új vállalatomban is szives pártfogását, vagyok

1185. kiváló tisztelettel

Grünwald Jenő,
épület- és műlakatos.

Mindennemű lakatos munkák és javítások.

Üzletnagyobbitás miatt

az összes raktáron levő divatkelmék, francia delain és batisztok, zefirek, kartonok női és férfi fehéreneműek, diszek és bélésárúk stb. az eddigi igazán olcsó árainnál még **olcsóbban** árusítom el. Már 20 kor. vásárlásnál még árendemények.

Klein Menyhért

Szt.-László-tér Holdas-templom mellett.

Kinek főelve, hogy áruai a divatnak minden tekintetben, de első sorban a czélszerűségnek feleljen meg.